BIBLIOTECA „ASTRA"
SIBIU

Anul 131 — 1 martie 1984 — Nr. 9—10/1984

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Preoţime apostolică

Sfîntul Evanghelist Luca

Acest fruntaş al Secolului apostolic apare cu numele numai de 3 ori în textele inspirate ale Noului Testament. Menţiunile respective se datoresc Sfîntului Apostol Pavel (şi le aflăm în Col. 4, 14; II Tim. 4, 11 şi Filimon 24). Toate trei îi sînt pe de-a-ntregul favorabile autorului inspirat al celor două cărţi istorice atît de apreciate, a căror paternitate absolută îi este atribuită. În schimb, prezenţa lui — ca participant direct şi activ la evenimentele istorisite — se simte în toate textele cărţii Faptele Apostolilor care sînt redactate la persoana întîia plural.

Biserica noastră, Creştinătatea peste tot, îi datoreşte Sfîntului Evanghelist Luca două din cele 27 de cărţi inspirate ale Noului Testament: Evanghelia a treia şi cartea F. Ap., care o continuă în timp de la Înălţarea la Cer a Domnului şi pînă la anul 63 al erei după care noi creştinii facem numărătoarea anilor. Laolaltă, aceste scrieri lucanice alcătuiesc cea dintîi istorie a începuturilor Creştinismului. Autorul lor este, deci, mai îndreptăţit decît Eusebiu al Cezareei († 340) să poarte onorabilul calificativ de „părinte" al Istoriei Bisericii Creştine; sau — cum a sugerat cineva, spre a nu fi expropiat Eusebiu de cinstea ce i-a fost acordată în cursul vremii — măcar pe acela de „protopărinte" al Istoriei bisericeşti.

Dacă Sf. Apostol Pavel ne-a

hărăzit cel mai mare număr de scrieri inspirate şi dacă Sf. Apostol şi Evanghelist Ioan este unicul autor de Duhul Sfînt insuflat care ilustrează toate cele trei genuri literare reprezentate în Noul Testament: istoric (prin Evanghelia a patra), didactic (prin cele 3 epistole sobornicesti ale sale) şi profetic (prin Apocalipsă), Sfîntului Evanghelist Luca îi este rezervată favoarea de a fi hărăzit Bisericii lui Hristos cea mai voluminoasă operă literară inspirată. Într-adevăr, Evanghelia a treia (cu 24 capitole, alcătuite din 1151 versete şi 19414 cuvinte) depăşeşte ca întindere oricare altă carte a N. T. Împreună cu cartea F. Ap. (care numără 28 capitole, cu 1006 versete şi 18326 cuvinte), dă un lăsămînt literar superior oricăruia dintre cele datorite celorlalţi şapte autori de scrieri inspirate neotestamentare.

Opera inspirată lucanică se distinge prin remarcabile calităţi de fond şi formă. Limba ei originară este greaca epocii de apariţie a cărţilor N. T. Stilul ei este stilul unui om cult care şi cugetă greceşte, nu numai scrie în această limbă cu reală vocaţie culturalizatoare. Expunerea evenimentelor bisericeşti pe care le înregistrează în scrierile sale, Sf. Luca o încadrează la tot pasul în contextul istoriei profane, sincronizînd-o cu datele acesteia după metoda de lucru a celor mai distinşi istoriografi greci ai antichităţii.

Datele biografice pe care le posedăm asupra sa, sînt relativ reduse. În orice caz, un lucru e sigur: cunoaştem mai bine *omul* decît detaliile scriptice ale petrecerii sale „în trup".

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. Dr. *Grigorie Marcu*

Aniversarea a 175 ani de la naşterea mitropolitului Andrei Şaguna

Numele mitropolitului Andrei Şaguna ne duce cu gîndul la ucenicul Domnului, cel dintîi chemat la propovăduirea Evangheliei, Sf. Apostol Andrei, precum şi la mărturiile paleocreştine din străvechea vatră de spiritualitate a Tomisului, care a iradiat credinţa creştină pe tot cuprinsul pămîntului românesc. Într-o astfel de împrejurare ne aducem aminte şi de mărturiile pe care le avem pe cuprinsul Transilvaniei ca: geme, donarii, opaiţe, rotonda bazilică de tip bizantin din sec. IX—X de la Alba Iulia, precum şi începuturi de organizare bisericească în Biharia, Cenad, Dăbîca şi mai ales dovada numelui primului ierarh transilvănean Arhiepiscopul Ghelasie de la Rîmeţ, nume ce se află scris pe cel de al doilea strat de pictură din Mănăstirea Rîmeţ, din anul 1377.

Începînd cu arhiepiscopul Ghelasie, căruia i-au urmat apoi Ioan I din Hunedoara (1456), Gheorghe (1486), Daniil din Feleac (1488), Marcu din Feleac, Ştefan Ioan al II-lea (1533), Petru din Feleac (1537—50), Ioan al III-lea din Peşteana (1553), Hristofor I din Geoagiu (1559), Sava I din Lancrăm (1559—70) şi alţi ierarhi care au îndrumat viaţa spirituală a românilor transilvăneni, după care întîlnim în sec. al XVII-lea pe mitropoliţii de mare prestigiu, confruntaţi cu calvinizarea şi apoi cu catolicizarea, dintre care amintim pe ierarhii Mitropoliei Bălgradului, cu reşedinţa în Alba Iulia, în număr de 16. Şirul acestora începe cu Eftimie (1571—74), urmat de vrednicia celorlalţi din care amintim doar pe Ioan de Prislop — cel care l-a primit pe marele voievod Mihai Viteazul la intrarea acestuia în Alba Iulia, apoi pe sfinţii ierarhi Ilie Iorest şi Sava Brancovici, şi între ei pe marele ierarh şi cărturar Simion Ştefan, a cărui operă — traducerea pentru prima dată în l. română a Noului Testament din 1648 — i-a înveşnicit numele în panteonul limbii române.

La 1701, prin Atanasie Anghel, se întrerupe şirul ierarhilor Bălgradului timp de 60 de ani, în care a intervenit acea perioadă şi mai grea pentru Biserica noastră Ortodoxă transilvăneană, din cauza intenţiilor apăsătoare de catolicizare.

În această perioadă, demnă de amintit este lucrarea susţinută de modeştii călugări Visarion Sarai şi Sofronie de la Cioara, ca şi a ţăranului mucenic Nicolae Oprea din Săliştea Sibiului, Sofronie cerînd Curţii din Viena în cadrul unui Sinod ţinut la Alba Iulia, episcop pentru românii din Transilvania.

Prin aceşti trei sfinţi mărturisitori pentru Ortodoxie am putea spune că s-a făcut puntea de legătură dintre Mitropolia Bălgradului şi modestul scaun episcopal înfiinţat la Răşinari, în 1761, care totuşi a condus mai tîrziu la refacerea scaunului vlădicesc din Bălgrad cu sediul la Sibiu, prin vrednicia personalităţii viguroase a lui Şaguna.

Mitropolitul Andrei Şaguna îşi începe activitatea la 1845, mai întîi ca vicar general, iar în 1848 este ales şi instalat ca episcop titular, pentru ca în 1864 să fie ridicat la rangul de mitropolit.

În timpul zbuciumatei dar rodnicei sale arhipăstoriri, marele

(Continuare în pag. a 2-a)

EMILIAN
Episcop al Alba Iuliei

Biblia lui Şaguna

Mitropolitul Andrei Şaguna şi-a înscris numele la loc de cinste şi în galeria luminoasă a cărturarilor care ne-au dăruit cuvîntul lui Dumnezeu în grai românesc.

În seria ediţiilor româneşti — parţiale sau integrale — ale textului dumnezeiesc, Biblia lui Şaguna reprezintă nu numai răspunsul marelui ierarh la setea de carte religioasă a credincioşilor Bisericii noastre, ci şi o realizare superioară din toate punctele de vedere.

Şaguna aprecia cum se cuvine locul Bibliei în viaţa Bisericii şi mai ales a preoţilor. Într-o circulară pe care a adresat-o clerului la numai două luni de la venirea sa în Ardeal, Andrei Şaguna rînduieşte, printre altele: „Pentru ca fiecare preot după cuviinţă să-şi poată împlini datorinţele sale, tot insul să se îndeletnicească în citirea Sfintei Scripturi şi a Sf. Părinţi...". „La vremea cînd apărea această circulară — scrie Părintele Prof. Grigorie Marcu — clerul ortodox român se afla în criză de Biblii româneşti. Cea de la 1688, precum şi Noul Testament de la Bălgrad (1648), deşi destul de răspîndite şi atent conservate în Ardeal, erau departe de-a putea să acopere toate trebuinţele iscate de porunca vlădicului sibian. E drept că între timp apăruse la Blaj traducerea lui Samuil Micu-Clain, dar faţă de aceasta — din pricini rămase necunoscute — Şaguna manifesta o rezervă împinsă pînă la ignorarea ei totală. Prin urmare, obligaţia impusă clerului de-a se nevoi fără contenire întru ispitirea Scripturii, îl îndatora pe Şaguna să-i pună la îndemînă Biblia trebuincioasă în acest scop. Aici zace, socotim noi, obîrşia preocupării asidui a mitropolitului de mai apoi de a edita Biblia care avea să-i poarte numele peste veacuri" (Pr. Prof. Dr. Grigorie Marcu, *Sfînta Scriptură „în pom românesc" — 100 de ani de la apariţia Bibliei lui Şaguna*, în „Mitropolia Ardealului", II, 1958, nr. 11—12, p. 795).

Titlul complet al Bibliei tipărită de Şaguna între anii 1856—1858 este următorul: *Biblia, adecă Dumnezeiasca Scriptură a Legii cei Vechi şi a cei Noao, după originalul celor 72 tîlcuitori din Alexandria.* Tiparul a fost executat într-o singură culoare, cu litere cirilice, pe hîrtie rezistentă, la dimensiuni în folio. Culegerea este dispusă pe două coloane, fiecare coloană avînd dimensiunea 27/9,5 cm (la pagină: 27/19 cm).

Biblia lui Şaguna are în frunte (p. III—XXI) o amplă şi deosebit de instructivă introducere scrisă de marele ierarh, care, după cum se exprimă un cercetător, „formează una din cele mai frumoase pagini de istorie literară bisericească, cîte s-au scris la noi" (Gheorghe Tulbure, *Activitatea literară a Mitropolitului Andrei Şaguna*, Sibiu, 1909, p. 115—116). Această introducere, care poartă titlul: „Cunoştinţe folositoare despre Sfînta Scriptură" are mai întîi o deosebită valoare teologică, fiind un scurt tratat isagogic, foarte bun pentru epoca respectivă.

Introducerea Bibliei lui Şaguna are însă o şi mai mare importanţă prin datele de istorie literară şi prin principiile sănătoase despre limbă pe care le cuprinde. Şaguna vorbeşte aici despre necesitatea traducerii Bibliei, penlia a patra), didactic (prin cele „Biserica noastră răsăriteană — scrie marele ierarh — şi toţi Sfinţii Părinţi ai ei au avut încă de la început principiul acela mîntuitoriu, ca Biblia să se propună poporului în limba sa" (p. XX). În continuare, arătînd că Bibliile greacă şi slavonă, într-o limbă învechită, constituie o „comoară ascunsă" pentru popoarele respective, Şaguna zice: „Ce mîngîiere şi bucurie trebuie să avem noi românii, la care fu cu totul altmintrelea! La noi adică, atît cărţile S. Scripturi, cît şi celelalte cărţi bisericeşti au fost şi sînt scrise în limba cea vie a poporului! ... Noi dar sîntem poporul acela norocos, unde toţi: bogaţi şi săraci, tineri şi bătrîni, mici şi mari, învăţaţi şi neînvăţaţi, fără nici o deosebire, putem gusta din izvorul vieţii cel nedeşertat, ce ne curge din S. Scriptură ..." (p XX—XXI).

În fruntea secţiunii referitoare la traducerea Sf. Scripturi „în limba română", Şaguna expune un principiu de o valoare deosebită, pe care-l va urma întocmai în realizarea noii ediţii a Bibliei: „Limba Bibliei pentru un popor numai odată se poate face; dacă s-au învins piedeca cea mare a traducerii credincioase şi înţelese, şi dacă poporul au primit limba aceea aşa zicînd în însăşi fiinţa sa, atunci următorii n-au de a mai face alta, ci numai a o reînnoi şi îndrepta aşa, după cum o ar fi reînnoit şi îndreptat traducătorul cel dintîi al Bibliei de ar fi trăit pînă în veacurile lor" (p. VI). Pentru îmbrăcarea cuvîntului dumnezeiesc în haină românească, „lauda cea netrecătoare" — arată Şaguna — se cuvine mitropolitului Simion Ştefan, care a tipărit Noul Testament de la Bălgrad (1648), precum şi ostenitorilor Bibliei de la Bucureşti (1688). „Aceste două traduceri sînt dară uşile, pe care s-au învrednicit şi poporul românesc a intra în cîmpul cel ceresc al dumnezeieştilor învăţături ... Împrietenirea lui mai îndeaproape cu Legea lui

(Continuare în pag. a 2-a)

Pr. prof. dr. *Vasile Mihoc*

Folosirea cuvîntului „mărire" în slujbele bisericeşti

Legătura noastră cu Dumnezeu stă sub semnul distinctiv al adorării. Pentru cine trăieşte într-adevăr în orizontul de lumină divină al vieţii religioase, Dumnezeu nu este atît de mult obiect de meditaţie, cît este o cutremurătoare experienţă faptică şi o sfîntă evidenţă de fiecare zi, prea covîrşitoare, în felul ei, pentru a putea fi formulată în termenii unei gîndiri discursive. Cînd Dumnezeu ţi se descoperă aievea, adică ţi se comunică personal, El se trăieşte, nu se demonstrează; nu te îndeamnă la reflexii, ci te predispune la rugăciune şi preamărire. A trăi în Dumnezeu înseamnă, în primul rînd, a fi deschis înrîuririi Sale divine, înrîurire de caracter dinamic, care se face imediat simţită, ca un impuls ce vine de mai sus de tine şi aproape că nu-i poţi sta împotrivă. Această influenţă divină mai este numită şi iubire, pentru că ea face să se nască în tine o viaţă lăuntrică, un simţămînt nou, necunoscut într-o stare firească, să aprindă în sufletul tău un dor care-ţi stăpîneşte întreaga fiinţă, năzuind să se înalţe ca o strigare spre Dumnezeu. E vorba despre o strigare de preamărire, prin care se defineşte de fapt adorarea. Se înţelege că un sentiment de adorare, căruia i-ar lipsi acest strigăt de preamărire, nu este un autentic sentiment de adorare.

Mijlocul firesc prin care se afirmă şi se manifestă ca atare adorarea lui Dumnezeu, în creştinism, este actul liturgic. Acest act presupune participare la lucrarea cea tainică a lui Dumnezeu în lume, în slujbele bisericeşti; participare prin simboluri, căci simbolurile sînt semnele sfinte ce unesc lumea văzută cu lumea nevăzută ,aducînd real pe Dumnezeu oamenilor şi ridicînd real pe credincioşi în harul Sfîntului Duh, în Dumnezeu. Astfel ne putem da seama că prin actul liturgic, care presupune o epifanie, adică o descoperire imediată a lui Dumnezeu în viaţa religioasă, adorarea constituie o realitate statornică, iar preamărirea, glasul prin care ea ne urcă la cer. Ridicarea făpturii noastre la cer, prin unirea cu Dumnezeu, are ca temei un model de mare preţ: modelul pe care ni-l oferă sfinţii şi îngerii. Împărtăşindu-ne de Duh cu sfinţii şi cu îngerii, ne facem una cu preamărirea lor neîncetată la oficierea Sfintei Liturghii, precum şi la celelalte şapte laude ale Bisericii.

Se ştie că poporul nostru a primit Evanghelia încă în primele veacuri ale creştinătăţii, pămîntul înaintaşilor noştri daco-romani, în părţile Dobrogei, fiind el însuşi călcat de piciorul Sfîntului Apostol Andrei. Trăind pe acest pămînt străbun, în care ne-am înfipt rădăcini puternice, pentru a ne putea salva în vîr-

(Continuare în pag. a 3-a)

Pr. prof. *Ilie Moldovan*

Cartea şi unitatea spirituală a românilor

— Semnificaţia unui inventar din 1792 —

Treptat — cum va învedera şi prezentul articol — geografia literară a Banatului se îmbogăţeşte cu noi elemente. Acestea vor completa în chip fericit hărţile frumoasei lucrări ale lui Oct. Şchiau, *Cărturari şi cărţi în spaţiul românesc medieval*, Cluj-Napoca 1978, ca şi tabelul relativ la „aria de răspîndire a cărţilor tipărite la Rîmnic în secolul al XVIII-lea" din interesanta *Istorie a cărţii vîlcene, sec. XVII—XVIII*, Craiova 1981, semnată de C. Marinoiu. În arhiva parohiei ortodoxe din municipiul Lugoj se păstrează un voluminos inventar „pe slavonie", din anul 1782, cuprinzînd ştiri preţioase referitoare la „protobresbiteratul Lugojului" constituit din 32 unităţi. Un interes deosebit, în primul rînd pentru fenomenul cultural local, prezintă rubrica nr. 8 privind cărţile. Le vom înfăţişa, în continuare, după criteriul frecvenţei, iar înşirarea localităţilor potrivit rînduielii stabilite de inventarul în cauză.

Evanghelie, liturghier, apostol, octoih, minei: Lugoj, Sîlha, Nevrincea (minus apostol şi minei), Ezeriş, Valea Lungă (exclusiv evanghelie şi apostol), Tapia, Armădia, Cireşu, Crivina (fără minei), Jdioara, Sacu (axceptînd apostolul, mineiul fiind slavon), Jena, Sălbăgel, Gavojdia, Lugojel (excluzînd octoihul „sîrbesc"), Oloşag, Zgribeşti, Dragomireşti, Scăiuş, Dezeşti, Zorlenţu Mare (fără apostol), Fîrliug, Remetea, Visag, Honorici, Satu Mic (Victor Vlad-Delamarina), Herendeşti, Hodoş (cu excepţia apostolului şi mineiului), Boldur, Sinersig (minus apostolul), Sacoşu Mare.

Cazanie: Lugoj, Sîlha, Ezeriş, Tapia, Cireşu, Criciova, Jdioara, Sacu, Jena, Găvojdia, Lugojel, Oloşag, Zgribeşti, Dragomireşti, Scăiuş, Dezeşti, Zorlenţu Mare, Fîrliug, Remetea, Visag, Honorici, Satu Mic (V. V. Delamarina), Herendeşti, Hodoş, Boldur, Sinersig, Sacoşu Mare.

Triod: Lugoj, Sîlha, Cireşu, Criciova, Sacu, Sălbăgel, Găvojdia, Lugojel, Oloşag, Zgribeşti, Dragomireşti, Scăiuş, Zorlenţu Mare, Fîrliug, Vişag, Honorici, Herendeşti, Boldur, Sacoşu Mare.

Penticostar: Lugoj, Ezeriş, Tapia, Criciova, Jdioara, Sacu, Gavojdia, Lugojel, Zgribeşti, Dragomireşti, Scăiuş, Dezeşti, Zorlenţu Mare, Fîrliug, Remetea, Visag, Herendeşti, Boldur, Sacoşu Mare.

Strastnic: Nevrincea, Ezeriş, Armădia, Criciova, Crivina, Jdioara, Jena, Găvojdia, Oloşag, Zgribeşti, Dezeşti, Fîrliug, Remetea, Visag, Herendeşti, Hodoş, Sinersig.

Irmologhion: Lugoj, Valea Lungă, Crivina, Sălbăgel, Dragomireşti, Scăiuş, Sinersig.

Ceaslov: Lugoj, Crivina, Jdioara, Dragomireşti, Remetea, Honorici, Sinersig.

Psaltire: Lugoj, Sălbăgel, Remetea, Boldur, Sinersig.

Tipic (ustav, polustav): Zgribeşti, Dezeşti, Fîrliug.

Molitvenic: Lugoj, Sinersig.

Catavasier: Remetea.

Pravila Mare: Lugoj.

Biblia: Lugoj.

Întrucît foarte puţine exemplare din aceste cărţi au ajuns pînă la noi, cu greu poate fi identificat locul lor de imprimare. În stadiul actual al cercetării, putem afirma că în ce priveşte Evanghelia, comunitatea Lugojului a posedat 5 exemplare tipărite la Rîmnic (1746, 1784) iar Zgribeştiul doar un evangheliar de la Bucureşti (1742). În cele 2 lăcaşuri lugojene existau 5 liturghiere, unele de la Rîmnic (1767), altele de la Iaşi (1759). Restul parohiilor aveau cîte un „slujebnic", fără să putem preciza acum proveniena lui. La Lugoj erau 3 apostole, unul singur de la Bucureşti (1743). De asemenea cîteva octoice bucureştene (1774) se aflau la Lugoj, iar cele din anii 1736 şi 1720 se găseau la Tapia şi Zgribeşti. Mineiele de la Rîmnic (1776, 1778—80), în cantitate de 2 „cruguri" adică 24 bucăţi, s-au conservat în biserica lugojeană. Este posibil ca şi unele sate să fi cunoscut aceeaşi versiune. Cazania lui Varlaam (Iaşi, 1643) o întîlnim la Lugoj care mai dispunea şi de Cuvintele de învăţătură ale lui Teodor Studitul, publicate la Rîmnic în 1784. Lugojelul avea o „Poucenie" din tiparniţa vîlceană (1748), iar Sălbăgelul, de la Buda — 1792. La Lugoj ne întîmpină ediţiile Triodului de la Rîmnic (1761 şi 1782), dar şi cea bucureşteană din 1726; la Criciova, ediţia rîmniceană din 1782, Penticostarele lugojene îşi aveau originea din Rîmnic (1767 şi 1785); cel de la Tapia era imprimat la Bucureşti (1742). Privitor la Strastnic, credem că a predominat ediţia blăjeană din 1773. Cît despre Ceaslov, Lugojul deţinea un exemplar de la Sibiu la Rîmnic (1768), Biblia lui Şerban (1688) şi Pravila de la Tîrgovişte (1652). Încolo ne lipsesc momentan indicii exacte.

Se cunoaşte circulara din 5 iunie 1790 prin care Iosif Ioanovici-Şacabent dispunea ca în comunele române de sub jurisdicţia sa, la slujbe, să se introducă limba română în locul celei slavone. Însă această „înaltă poruncă" nu era altceva decît recunoaşterea oficială a unei stări reale. Ne gîndim la un manuscris mai vechi (Lugoj, 1775) care consemnează numele a 14 cărţi — 9 româneşti şi numai 5 slavone —, ceea ce înseamnă că se servea deja în română.

Aproape că nu mai trebuie să subliniem însemnătatea vechii cărţi pentru progresul civilizaţiei noastre. De relevat, la fel, faptul că difuzarea cărţilor româneşti în toate ţinuturile locuite de autohtoni, a devenit şi un factor de apropiere sufletească, de unire în cuget şi simţiri cu mult înainte de Marea Unire. Majoritatea volumelor provin din Bucureşti, Rîmnic, Sibiu, Iaşi ori Blaj, circulaţia lor intensă dezvăluind contactele strînse statornicite între „fraţii" dinăuntrul şi din exteriorul Carpaţilor, munţi care niciodată n-au despărţit, ci mereu au unit şi unesc pe „oamenii pămîntului" (N. Iorga).

Pr. *Vasile Muntean*

Aniversarea a 175 ani...

(Continuare din pag. 1)

Şaguna se identifică cu idealurile românilor transilvăneni, ale căror năzuinţe le afirmă de la tribuna revoluţiei din 1848. Ortodoxia ardeleană îi datorează organizarea Bisericii, cele dintîi şcoli confesionale şi de învăţămînt general, iar statutul şagunian a fost luat ca model pentru Statutul Bisericii Ortodoxe Române din 1949.

El obţine după multe strădanii, autonomia Bisericii Ortodoxe din Transilvania.

Mitropolitul Şaguna este ctitorul învăţămîntului teologic românesc pentru care a întocmit manuale ce pot fi luate ca referinţă şi azi.

Credem că în acest context al frămîntărilor sufleteşti ale poporului român transilvănean, a înţeles marele mitropolit să coordoneze toate acţiunile sale, ţinînd cu străşnicie legea străbună, care l-a purtat spre împlinirile pentru care a pus în joc toată rîvna şi situaţia sa, pentru poporul pe care l-a păstorit.

Dar programul Mitropolitului Şaguna a fost preluat şi continuat îmbogăţit şi actualizat de către urmaşii săi, dintre care se evidenţiază personalitatea luminoasă a mitropolitului Nicolae Bălan, în timpul căruia s-au realizat aspiraţiile şi nădejdile credincioşilor ortodocşi dintre care foarte importantă a fost reîntregirea Bisericii Ortodoxe Române din 1948, canonizarea celor doi mitropoliţi, Iorest şi Sava, a cuvioşilor Sofronie şi Visarion, precum şi a ţăranului martir Nicolae Oprea, în 1955, sub oblăduirea fericitului întru pomenire patriarh Justinian, pe vechea vatră de spiritualitate Alba Iulia, după care la 275 ani, a urmat cealaltă împlinire, refacerea vechiului scaun vlădicesc al Bălgradului, prin reînfiinţarea Episcopiei Ortodoxe de Alba Iulia, în anul 1975, cu sprijinul P. F. Patriarh Iustin.

Cinstirea pe care o aducem astăzi mitropolitului Şaguna, pune în evidenţă figura marelui ierarh, despre care Nicolae Iorga spunea: „acest maiestuos bătrîn a fost de pe scaunul său de arhiereu, ca de pe un tron de rege, un cîrmuitor de oameni şi un îndreptător al vremurilor cărora nu li s-a supus ca exemplarele obişnuite ale omenirii, ci le-a întors de pe povîrnişul lor spre culmea lui". El nu a dezmintit întru nimic făgăduiala dată cu prilejul sfinţirii întru arhiereu: „Pe românii ardeleni din adîncul lor somn să-i trezesc şi cu voia (lor) către tot ce e adevărat, plăcut şi bun să-i trag".

Mitropolitul Şaguna a fost „un diplomat iscusit şi ocîrmuitor politic din creştet pînă în tălpi", cum spunea M. Eminescu.

Mitropolitul Şaguna a chemat preoţimea la adevărata ei menire, de luminătoare a obştei credincioşilor prin citirea Sf. Scripturi şi a Sf. Părinţi. Cultura sa **temeinică, dublată de un spirit** practic înăscut de bun organizator, polarizează în jurul său elementele de elită, cu sprijinul cărora a pus bazele Astrei din Sibiu.

Multiplelor sale realizări li s-a adăugat, firesc, tipărirea Sf. Scripturi — **Biblia lui Şaguna, în prefaţa** căreia ierarhul cărturar arăta că izvodirile anterioare: cea a Noului Testament de la Bălgrad şi cea a Bibliei de la Bucureşti (1688), sînt „uşile pe care s-a învrednicit poporul românesc a intra în cîmpul cel ceresc al dumnezeieştilor învăţături", sînt „izvoarele care au izvorît întîia dată apa vieţii veşnice pentru neamul acesta în toate ţările prin care este răspîndit".

Duhul şagunian a dat nădejdi, a însufleţit şi a turnat balsamul alinării în sufletele românilor transilvăneni pînă în 1918, cînd „s-au unit cu ţara".

Drept aceea, astăzi, la împlinirea a 175 de ani de la naşterea lui, ne dăm seama mai bine ca oricînd, că un asemenea ierarh nu moare, că el este mereu viu în conştiinţa credincioşilor pe care i-a păstorit şi aşa va fi pururea.

Bunul Dumnezeu să-l odihnească cu cei aleşi şi veşnică să-i fie amintirea.

Sf. Ev. Luca

(Continuare din pag. 1)

Era grec de origine. Acest amănunt este confirmat, deductiv, de limba originară a scrierilor sale inspirate, iar afirmativ de textul din col. 4, 14 (în care apare laolaltă cu fraţii creştini care nu fac parte din lotul celor tăiaţi-împrejur, amintiţi nominal în 4, 7—11).

E aproape sigur că se trăgea — fie prin naştere fie prin sălăşluire timpurie — din Antiohia Siriei. Varianta din textul B al cărţii F. Ap. — la 11, 27 urm. — sugerează acest lucru, iar Eusebiu al Cezareei îl afirmă expres (în: Ist. Bis. III, 4. 6), întemeiat desigur pe indicaţii documentare premergătoare secolului vieţuirii sale.

Cînd se va fi încreştinat, nu ştim. Menţiunea citată a textului B al F. Ap. (11, 27) arată că la anul 44 el făcea parte din comunitatea creştină a Antiohiei Siriei. În orice caz, tradiţia creştină străveche care face din el unul din cei 70 (72) de ucenici ai Mîntuitorului, continuă încă să penduleze sub semnul întrebării. Termenii în care e redactat prologul Evangheliei a treia pe de o parte, iar pe de altă parte calitatea sa de grec politeist prin obîrşie, fac cu neputinţă acceptarea ca valabilă a amintitei tradiţii. Ea a luat fiinţă, foarte probabil, printr-o asociaţie de idei a lui Epifaniu (sec. IV), deoarece numai Sf. Evanghelist Luca vorbeşte despre existenţa celor 70 (72) de ucenici ai Mîntuitorului (vezi Luca 10, 1 urm.). Din aceleaşi motive Sf. Luca n-a putut fi tovarăşul lui Cleopa în drumul spre Emmaus, cum a conjecturat nu numai Sf. Grigorie cel Mare († 604) pornind de la faptul că istorisirea respectivă are toată prospeţimea unei relatări de martor ocular (cf. Luca 24, 13 urm.).

Sf. Evanghelist Luca a fost medic de profesiune. Acest lucru este adeverit limpede de către Sf. Apostol Pavel (în Col. 4, 14) şi e dovedit indirect de faptul că beteşugurile tămăduite de Mîntuitorul, precum şi cele despre care e vorba în unele texte din F. Ap. sînt indicate de fiecare dată cu termenii tehnici medicali uzitaţi la vremea aceea.

Pe scena istoriei Bisericii creştine a veacului apostolic, Sf. Luca apare în întreita calitate de: a) medic personal al Sf. Apostol Pavel; b) misionar creştin ataşat marilor expediţii duhovniceşti pauline şi c) autor de scrieri inspirate, canonice.

Sf. Apostol Pavel — se ştie — pătimea de-o maladie rebelă, de durată. Prezenţa Sf. Luca în preajma sa, ca medic curant permanent, este atît de sigură încît marele teolog protestant Adolf von Harnack traduce expresia „medicul preaiubit" (iatros agapitos, din Col. 4, 14 aşa: „medicul *meu*").

Despre hotărîtoarea sa părtăşie directă la desfăşurarea activităţii misionare a Sf. Apostol Pavel, vorbesc deslušit, indirect, textele din cartea F. Ap. redactate la persoana întîi plural. În prima şi a doua captivitate romană — în a doua, numai el singur (cf. II Tim. 4, 11) — Sf. Luca era alături de mult încercatul apostol, învrednicindu-se de o deosebită consideraţie din partea lui pentru zelul de care da dovadă în propovăduirea Evangheliei şi pentru ataşamentul cald ce îl vădea constant faţă de persoana sa (cf. loc. cit., Col. 4, 14 şi Filimon 24).

După moartea mucenicească a Sf. Apostol Pavel, Sf. Luca i-a continuat ostenelile duhovniceşti. Unde anume? — e greu de stabilit: oriunde s-a simţit nevoie. Pare probabil că spaţiul său misionar a înglobat rînd pe rînd Dalmaţia, Italia, Macedonia şi mai ales Ahaia, unde s-ar fi săvîrşit din viaţă la o vîrstă venerabilă.

În anul 357, din ordinul împăratului Constantin, osemintele sale au fost deshumate din mormîntul aflat în Teba (Beoţia) şi strămutate la Constantinopol, fiind aşezate în renumita biserică a Sfinţilor Apostoli.

O tradiţie veche, înflorită pe vatra creştinătăţii ierusalimitene, îi atribuie Sf. Luca aptitudini de pictor iscusit şi face din el patronul picturii creştine. Teodor Anagnostul (sec. VI) afirmă că Sf. Luca ar fi zugrăvit întîia icoană a Prea Sfintei Fecioare Maria. Oricum ar fi, cert este că iconografia creştină îi datoreşte mult Sf. Luca, din a cărui Evanghelie şi-au luat temele preferate mai ales pictorii Evului Mediu şi ai Renaşterii.

În iconografie, simbolul Evangheliei Sf. Luca este un taur. Aceasta, după Sfîntul Irineu, din pricina caracterului sacerdotal al începutului Evangheliei a treia — fără a omite nici viţelul cel gras, tăiat în cinstea fiului care „pierdut a fost şi s-a aflat" (Luca 15, 11 urm.) — pericopă proprie Sfîntului Evanghelist Luca.

Cinstitoarele menţiuni din Col. 4, 14; Filimon 24 şi II Tim. 4, 11 pe de-o parte, textele cu „noi" din F. Ap., ampla sa moştenire literară inspirată şi calităţile ei unanim apreciate chiar şi înafara tărîmului teologic, pe de altă parte, ne încredinţează că însuşirile care împodobeau personalitatea de vază a acestui înzestrat ucenic paulin erau: priceperea profesională, cultura temeinică şi aleasă, încadrarea organică în suvoiul de viaţă nouă al Bisericii creştine şi — mai presus de toate — devotament exemplar faţă de Sf. Apostol Pavel. Fără el, Creştinătatea secolului apostolic ar fi fost lipsită de una din valorile sale de căpetenie.

... O valoare sacralizată de talia tuturor celor ce ostenind cu Sfinţii Apostoli, s-au afirmat ca unii ce dovedeau că sînt „întocmai cu Apostolii".

Iar ca să fie astfel, *ei trebuiau să aibă hirotonie.*

Sf. Luca *trebuia* să fi făcut parte din preoţimea apostolică.

La *deducţie*, se adaugă *documentul*, documentul textelor pronominale cu „noi" din F. Ap.

Dar, într-un studiu de amploare, se poate reveni şi se poate insista. E posibil să se facă ...

Biblia lui Şaguna

(Continuare din pag. 1)

Dumnezeu, păşirea lui către lumina cea blîndă a civilizaţiei şi a culturei, înfrăţirea neamului nostru românesc, pre care mîna Proniei l-au semănat prin atîtea ţări deosebite şi printre atîtea neamuri străine, rămînerea în viaţă a limbei sale naţionale — toate aceste binecuvîntări neasemănate avem a le mulţămi acestor ediţii vechi ale S. Scripturi, acestor monumente neperitoare ale limbei, moralităţii şi preste tot ale vieţii noastre naţionale şi bisericeşti" (p. VI—VII). Limba acestor vechi traduceri „nu e făcută, ci luată chiar din gura poporului, şi aşa traducătoriul nu e decît un răsunet nu numai al limbei, ci şi al simţirei şi preste tot al chipului cugetării poporului" (p. VII).

Apreciind după cuviinţă pe cei care „au altoit dintîia dată cuvîntul S. Scripturi în pom românesc" (p. VII), Şaguna reproduce integral „titlul şi precuvîntările" Noului Testament de la Bălgrad şi ale Bibliei de la Bucureşti.

În ce priveşte ediţia sa, Şaguna zice: „... noi ne-am ţinut de datorinţă sfîntă ... a restatornici textul celor 72 traducători din Alexandria, care Biserica noastră răsăriteană singur numai îl primeşte de autentic şi canonic" (p. XVI). Mitropolitul Andrei Şaguna nu revendică pentru traducerea sa nici un fel de originalitate, arătîndu-se astfel credincios principiului său că „limba Bibliei pentru un popor numai odată se poate face". El a îndreptat numai textul românesc mai vechi, aducîndu-l „în armonie cu traducerea originală a celor 72 tîlcuitori" (p. XVI). În traducerea sa, Şaguna ţine seamă de faptul că provincialismele „nu pot afla loc într-o Biblie scrisă pentru un popor întreg" (p. XVI).

După această bogată introducere, urmează textul biblic propriu-zis. Vechiul Testament acopere paginile 3—920, iar Noul Testament, cu paginaţie separată, acopere paginile 3—240.

Această ediţie a Sf. Scripturi s-a dovedit deplin corespunzătoare scopului urmărit de Andrei Şaguna. „Pentru necesităţile de atunci şi în împrejurările în care a lucrat el, ne-a dat o ediţie a Bibliei care întruneşte calităţi alese. Probă, faptul că se poate citi cu folos şi fără împiedecare şi astăzi" (Pr. prof. Grigorie Marcu, *art. cit.*, p. 805—806).

Pe linia aceleiaşi preocupări de a răspunde nevoilor clerului şi credincioşilor săi, mitropolitul Andrei Şaguna va reedita *Noul Testament* în anul 1867. Cele două apariţii şaguniene, Biblia din 1858 şi Noul Testament din 1867, vor constitui multă vreme după aceea singurele ediţii autorizate ale textului dumnezeiesc la îndemîna credincioşilor ortodocşi români, căci abia în anul 1914 a apărut cea dintîi ediţie sinodală a Bibliei în româneşte.

Preotul profesor Zaharia Boiu

— 150 ani de la naştere —

În urmă cu un secol şi jumătate (4 martie 1834) s-a născut la Sighişoara, în casa protopopului ortodox român Zaharia Boiu, un prunc care primise numele tatălui şi care va ajunge o personalitate proeminentă a celei de-a doua jumătăţi a secolului al XIX-lea. După ce primise — în familie şi la şcoala confesională ortodoxă — o aleasă educaţie, tînărul Zaharia Boiu urmează Gimnaziul evanghelic din Sighişoara, unde susţine examenul de maturitate în 1854, fiind cel dintîi român care a obţinut bacalaureatul la acest gimnaziu.

Urmează apoi cursurile Institutului teologic ortodox din Sibiu. Marele mitropolit Andrei Şaguna, descoperind că tînărul Zaharia Boiu este înzestrat cu alese calităţi intelectuale şi morale, precum şi cu un mare zel îl numeşte în 1857 profesor la acest Institut, secţia pedagogică. Aici funcţionează doi ani căci în 1859 acelaşi Mitropolit îl trimite la Universitatea din Lipsca „pentru perfecţionare la profesură". În 1861 se întoarce în ţară şi, îmbogăţit cu o vastă cultură, a fost numit profesor definitiv la Institutul teologic din Sibiu, unde funcţionează pînă în 1870.

Perioada 1861—1870 se caracterizează pentru profesorul Zaharia Boiu printr-o prodigioasă activitate pe plan şcolar. El a publicat mai multe manuale şcolare. Vestitul *„Abecedar pentru şcoalele poporale române"*, primul cu litere latine, a ajuns în 1911 la a cincisprezecea ediţie, contribuind astfel foarte mult la luminarea fiilor de români transilvăneni.

În acelaşi an 1862, publică şi: *„Manuducere la întrebuinţarea Abecedarului"*. Aici oferea învăţătorilor — pentru prima dată — un îndreptar de predare, bazat pe o concepţie pedagogică progresistă. Acestea au fost mult apreciate, fiind folosite şi de fraţii de dincolo de Carpaţi; Manuducerea a fost folosită şi de Ion Creangă. A mai publicat în mai multe ediţii: *Cartea de cetire* partea I, 1865 şi partea II în 1867; *„Elemente de istorie"* (1868); *„Elemente de geografie"* şi *„Elemente de istoria naturei şi fisică"*, în 1868.

Datorită calităţilor sale, conducerea Bisericii transilvane a încredinţat profesorului Zaharia Boiu şi alte răspunderi: *redactor al „Telegrafului Român"* (1862—1865) căruia i-a dat noi impulsuri pentru a contribui „la gigantul edificiu al luminării şi prosperării materiale şi spirituale a poporului român"; *preot paroh* al parohiei ortodoxe române Sibiu-Cetate (1863—1885) şi *asesor ordinar* al Sinodului bisericesc al Consistorului arhidiecezan (1870—1902). Zaharia Boiu a fost şi prim secretar şi redactor al revistei „Transilvania" — Foaia Asociaţiei transilvane pentru literatura şi cultura poporului român (1891—1895).

A fost de asemenea şi „poet de la fire" (Dr. P. Şpan). A început să scrie poezie de cînd era la Gimnaziu. Cea dintîi poezie publicată (anonim) se află în primul număr al „Telegrafului Român" (3 ianuarie 1853). A mai publicat poezii în „Aurora Română", în „Transilvania" şi în alte publicaţii, unele sub pseudonimul Eugen Sylvan. În

1862 Z. Boiu publică volumul de poezii: *„Sunete şi răsunete. Cercetări poetice"*. La moartea mitropolitului Andrei Şaguna a compus imnul „Românime mult cercată" care se cîntă şi la parastasul marelui Mitropolit în fiecare an. Ioan Baptist Boiu publică în 1904, poeziile eroice din anii 1877—1878 ale lui Zaharia Boiu, *„Frunze de laur"*.

Tot în domeniul literar preotul Zaharia Boiu s-a dovedit un bun traducător. Din limba germană traduce în româneşte opera lui Lessing, Nathan der Weise (Nathan înţeleptul); iar din limba română traduce în germană două din operele lui Andrei Şaguna: Istoria bisericească (Tomul II, 1862) şi Compendiu de drept canonic (1868). De asemenea, traduce în limba germană Memorandul conferinţei generale române din 1881 şi mai multe disertaţii. Din limba latină a tradus Confesiunile Fer. Augustin.

Ca apreciere a vastei activităţi pe tărîm literar Zaharia Boiu a fost ales: membru corespondent al Academiei Române (1877), prim-secretar al „Asociaţiunii pentru literatura română şi cultura poporului român", membru onorar al societăţilor academice „Petru Maior" (Budapesta), „Carmen Sylva" (Graz), „Andrei Şaguna" (Sibiu), etc.

Toate aceste calităţi şi realizări au fost încununate, în chip strălucit, prin activitatea predicatorială de excepţie a preotului profesor Zaharia Boiu. Pentru aceasta a fost numit: „bărbat probat şi cu autoritate mai ales în oratoria bisericească" (Mitropolitul Miron Romanul), „predicator de elocinţă rară" (P. S. Aurelian, Preşedintele Academiei Române), „podoaba Bisericii sale şi fala amvonului român de peste Carpaţi" (A. D. Sturdza), „unul dintre cei mai distinşi oratori bisericeşti" (Diac. Dr. Gh. Comşa) sau „orator de remarcabile posibilităţi" (Pr. Prof. Dr. D. Belu).

Ca rod al ostenelilor sale în propovăduirea cuvîntului dumnezeiesc preotul profesor Zaharia Boiu a publicat unele dintre predicile sale. La împlinirea a douăzeci şi cinci de ani de preoţie Z. Boiu publică *„Cuvîntări funebrale şi memoriale"* (1889) p. 240 avînd un adaus de texte biblice pentru cuvîntări la înmormîntare. Vede lumina tiparului şi colecţia de predici în trei volume *„Seminţe din agrul* (ogorul, n. n.) *lui Christos"*. Cuvîntări bisericeşti pe toate duminicile, praznicile şi sărbătorile de preste an, precum şi la casuale bisericeşti, publice şi private... Sibiu 1898—1899, cuprinzînd 895 de pagini. Aceste cuvîntări bisericeşti ale lui Zaharia Boiu au fost de un real folos şi au fost binevenite în acea perioadă contribuind oarecum la regenerarea predicii: pe de o parte oferind modele şi celorlalţi preoţi, iar pe de altă parte, îndemnînd pe cei care aveau nobila misiune de-a vesti cuvîntul lui Dumnezeu să vestească mesajul evanghelic. Aceste predici au fost premiate în 1900 de către Academia Română.

Pentru a conştientiza şi a sensibiliza pe preoţii timpului său despre importanţa şi necesitatea predicii, ca o explicare a cuvîntului dumnezeiesc, citit la sfintele slujbe, autorul arată că: *„Prin Evanghelie vorbeşte Hristos către poporul timpului Său, prin cuvîntul bisericesc vorbeşte Hristos prin rostul tău, o preotule, către poporul timpului tău"*; sînt cuvinte ce pot fi puse la suflet şi de preoţii de astăzi şi de totdeauna.

Preotul Zaharia Boiu a avut conştiinţa vie a vestirii cuvîntului revelat „cu timp şi fără timp". Predicile lui Zaharia Boiu au fost mult folositoare şi „unele din ele pot fi folosite şi azi" (Pr. Prof. D. Belu) căci ele „au fost lucrate de autor cu mult simţămînt şi cu oarecare artă oratorică" (Dr. Ilarion Puşcariu). Aceste cuvîntări au fost recunoscute drept „model pentru orice predicator creştin" (C. Erbiceanu) şi aceasta a fost şi intenţia autorului ca „preoţii să aibă modele în praxa lor pastorală".

Predicile lui Zaharia Boiu au reprezentat o realizare, căci după predicile Mitropolitului Andrei Şaguna şi Ioan Pap, ele marchează trecerea decisivă de la citirea Cazaniilor la susţinerea de predici originale, care să dea răspunsuri întrebărilor şi frămîntărilor reale ale credincioşilor dintr-un timp şi loc anumit.

Activitatea predicatorială a preotului profesor Zaharia Boiu constituie un important exemplu şi îndemn pentru preoţii de azi.

Pr. *Nicolae Dura*

Folosirea cuvîntului „mărire"...

(Continuare din pag. 1)

tejul atîtor năvăliri barbare, am păstrat limba înaintaşilor daco-romani. Întrebarea este, în legea care ne-a născut şi ne-a crescut, n-am avut şi o liturghie în graiul strămoşesc, prin care să ne exprimăm adorarea faţă de Dumnezeu? Am stat în calea furtunilor, primind ajutorul Atotputernicului Dumnezeu, fără să-I aducem mulţumiri şi preamăriri? E indiscutabil, ca adevăraţi creştini am avut, în slujbele noastre bisericeşti de limbă daco-română, mijloace suficiente de a-l adora pe Dumnezeu. În graiul popular se păstrează urmele unei doxologii străvechi, de obîrşie daco-română, iar aceste urme pot fi identificate. E destul să reţinem, de data aceasta, cuvîntul „mărire", cu care, pînă în zilele noastre, ne adresăm lui Dumnezeu. El îşi toarce înţelesul din caerul de taină al fiinţei unui neam care, în decursul veacurilor vitrege, a fost necontenit cu ochii aţintiţi spre vîrf. S-a născut odată cu credinţa strămoşilor noştri şi a concentrat în el întreaga evlavie străbună. Nu am primit de la înaintaşi doar un simplu termen liturgic, ci deodată cu el am dobîndit întreaga zestre de preamărire.

În ce priveşte termenul liturgic propriu-zis, prin care ne exprimăm cultic adorarea faţă de Dumnezeu, avem astăzi la îndemînă nu unul, ci două cuvinte consacrate: „mărire" şi „slavă". Sînt, de fapt, două cuvinte sinonime. Ceea ce le deosebeşte este o palidă nuanţă semantică, specifică unuia sau altuia. Nu sînt însă de aceeaşi vîrstă în limba noastră şi nu mobilizează, totdeauna, aceleaşi conţinuturi sufleteşti. Avînd o origine autohtonă, cuvîntul „mărire" a odrăslit în grai în perioada de geneză a poporului român şi a dobîndit o anumită încărcătură semantică datorită funcţiei sale liturgice, pe care a îndeplinit-o dintru început. Cuvîntul „slavă" este împrumutat în limbă ulterior, dar a primit şi el în cursul vremii ceva din strălucirea semantică a cuvîntului „mărire". Nu este cazul să ne întrebăm, care din aceste două cuvinte se cuvine să fie folosite în sfintele noastre slujbe bisericeşti. E vorba numai să nu uităm de cuvîntul „mărire", sinonim cu „slavă", şi de valoarea lui, într-un anumit fel unică, în perspectiva interpretării religios-morale a termenului liturgic, de care ne ocupăm.

Cuvîntul „mărire" este într-adevăr expresia modului în care inima unui popor nou, format în leagănul carpato-danubiano-pontic, surprinde o chemare divină, pe care Dumnezeu i-o adresează odată cu vestirea Evangheliei şi răspunde acestei chemări cu entuziasm şi cu certitudinea nezdruncinată că Acela care îşi impune prezenţa luminoasă în suflet este Dumnezeu însuşi. Drept dovadă stă adevărul că şi apelativul Dumnezeu, care la obîrşie este tot o strigare: „Domine Deus", are iniţial un caracter liturgic. (E bine să remarcăm faptul că numai în limba noastră, dintre toate limbile creştine cunoscute, cuvîntul Dumnezeu se formează avînd ca temei un vocativ). De cuvîntul „mărire" atîrnă, aşadar, o stare sufletească nouă, un sentiment al unei dezmărginiri şi al unei eliberări religios-morale trăit puternic de către neofiţii daco-romani. Aceşti credincioşi căutau să-şi exprime credinţa printr-o formulă de adorare, de felul următor: „Mărire Ţie, Doamne, mărire Ţie!"

De certă origine daco-romană, etimologia cuvîntului „mărire" este totuşi încă neclară. Dacă se ia ca normă o etimologie romană, cuvîntul „mărire" ar fi pus în legătură cu adjectivul „mare", cu descindere din latinescul „masmaris" (bărbat-bărbătesc). Pe de altă parte, dacă se are în vedere interjecţia „măre" (vezi, bunăoară, la Eminescu: „Te-aşi ruga, măre, ruga", în Scrisoarea a III-a), care se găseşte şi în limba albaneză, etimologia cuvîntului „mărire" ar depinde de o descendenţă tracică. În orice caz, cuvîntul a suferit o puternică înrîurire creştină şi din această cauză a devenit un admirabil vehicol al adorării divine în limba noastră.

De cîte ori se oficiază Sfînta Liturghie avem ocazia să întîlnim întreg cerul de sfinţi ai lui Dumnezeu. Căci Sfînta Liturghie este memoria vie a Bisericii, întrucît în ea s-a înscris şi se păstrează duhul de rugăciune şi de mărturisire adăugat în decursul veacurilor de atîtea generaţii de rugători şi mărturisitori. Înaintaşii noştri daco-romani înşişi au intrat în această tradiţie de rugăciune şi biruinţă, lăsîndu-ne cuvintele lor de adorare ca o vistierie nepreţuită. La Sfînta Liturghie ne aflăm împreună cu ei şi cîntăm împreună cu ei. Cuvîntul lor de preamărire este şi cuvîntul nostru, pentru că simţămintele lor sînt şi simţămintele noastre. Rostind cuvîntul „mărire", folosit la slujbele religioase de strămoşii noştri daco-romani, ca şi de urmaşii acestora, facem dovada că ei mai trăiesc încă în noi şi prin noi, deoarece şi noi trăim prin mărturisirea lor şi prin faptele lor.

Spre încheiere, ne dăm seama că adorarea lui Dumnezeu nu este o simplă stare sufletească individuală, încremenită în anume cuvinte de laudă, ci o realitate dinamică, din ordinea vieţii etnice, un elan duhovnicesc în continuă dezvoltare. Însuşi cuvîntul „mărire" este un elan ce creşte mereu şi cuprinde, laolaltă cu actul propriu-zis al preamăririi, un complex vital de trăiri religioase, de legături de familiaritate şi de dragoste între cei ce se roagă şi mărturisesc aceeaşi credinţă, din veac în veac, de amintiri şi de evocări a celor ce nu mai sînt. Căci acest complex se contopeşte, în cele din urmă, în marea nădejde a întîlnirii tuturor în cer, în larga comuniune a sfinţilor şi a îngerilor, revărsîndu-se în doxologia cea fără încetare din veşnicie. Folosirea cuvîntului „mărire" ne pregăteşte, aşadar, de ziua cea mare, împodobită de „mărirea şi cinstirea neamurilor" (Apoc. 21, 26), ce ne-a fost făgăduită de Mîntuitorul însuşi.

Gînduri despre post

În lumina învăţăturii Bisericii dreptmăritoare, a rînduielii şi practicii ei de veacuri, *postul* a rămas unul din mijloacele înnoirii duhovniceşti, definind, într-o împreună lucrare cu rugăciunea şi facerea de bine, chipul vieţuirii în lume a credinciosului adevărat. În înţeles esenţial, postul reprezintă o coordonată profundă a evlaviei creştine, adeverind rîvnirea fiinţială a omului spre cîştigarea asemănării cu Dumnezeu, rîvnire tradusă în faptă prin lepădarea de *omul cel vechi* şi de toate lucrările lui (Ef. 4, 25; Col. 3, 5) şi îmbrăcarea în *omul cel nou*, zidit după chipul lui Dumnezeu în dreptatea şi sfinţenia adevărului (Gal. 6, 15; Ef. 4, 24; Col. 3, 10).

Vreme de nevoinţă şi înfrînare, de curăţire trupească şi împrimăvărare spirituală de statornică luptă cu păcatul care macină unitatea şi buna înţelegere dintre noi, postul *îmbogăţeşte* înţelegerea rostului adevărat şi firesc pe care îl au toate lucrurile date spre folosul nostru, din iubire, *ca daruri*, de Dumnezeu „Părintele luminilor" (Iac. 1, 17).

Paginile Sf. Scripturi oferă neclintite temeiuri ale practicii postului. A postit Moise în Sinai la primirea Legii (Ieşire 34, 28); prin post şi rugăciune Ana a dobîndit pe Samuel (I Regi cap. 1); după un post aspru proorocul Ilie a văzut pe Domnul în Horeb (III Regi cap. 19); pe cei trei tineri şi pe Daniel, postul i-a arătat mai frumoşi decît cei hrăniţi cu multe desfătări (Daniel cap. 1); a postit Sf. Ioan Botezătorul şi ucenicii lui (Mt. 3, 4; 9, 14; Mc. 1, 6; Lc. 5, 33); a postit însuşi Mîntuitorul Hristos înainte de a începe propovăduirea Evangheliei împărăţiei (Mt. 4, 2; Mc. 1, 19; Lc. 4, 2); au postit Sf. Apostoli şi primii creştini (Mt. 9, 15; Lc. 5, 34; F. Ap. 9, 9; 13, 2—3; 14, 23).

Şi în tradiţia patristică postul s-a bucurat de o cinstire deosebită. Sf. Vasile cel Mare numeşte postul „creşterea caselor, mama sănătăţii, credincios tovarăş de călătorie, îndrumător celor tineri, podoabă celor bătrîni. El pune rînduială între toţi credincioşii, adoarme strigătul, alungă cearta şi vorbele deşarte". „Postul veştejeşte patima, iar rugăciunea curăţă mintea" — zice Sf. Maxim Mărturisitorul. Sf. Isaac Sirul numeşte *postul continuu* şi *rugăciunea neîncetată* „temelia tuturor bunătăţilor şi cale spre lumină şi viaţă".

Articulat în concretul dinamic al trăirii creştine, postul nu-i doar reţinere de la mîncare şi băutură — *deşi este şi asta.* Întotdeauna cînd postim să ţinem post integral. Şi bine facem. Cum? *Precum de bucate, aşa şi de toată patima;* post trupesc şi post duhovnicesc, împreunate amîndouă, pentru că, „tot cel ce se luptă se înfrînează de la toate" (I Cor. 9, 25). Acest post este reliefat, cu accent special în această vreme a Postului Mare, şi de cîntările Triodului. *„Postul adevărat* — zice şi o stihiră — *este înstrăinarea de răutăţi, înfrînarea limbii, lepădarea mîniei, depărtarea de pofte, de clevetire şi de minciună"*. Aşa se cuvine să postim, *„nu cu pizmă şi cu prigonire, nu cu îngîmfare şi cu vicleşug, ci cu smerenie, ca şi Hristos"*.

Să nu postim făţarnic, de ochii lumii, arătîndu-ne drepţi, curăţind numai partea dinafară, iar înlăuntru rămînem plini de lăcomie, necurăţie şi fărădelegi (Mt. 23, 25—28); să nu postim smolindu-ne feţele (Mt. 6, 16), nu îmbrăcîndu-ne în sac şi dormind în cenuşă (Isaia 58, 5), ci să postim cu faţă luminoasă, spălată prin pocăinţă, ungîndu-ne cu untdelemnul facerii de bine şi luminîndu-ne cu gînduri de pace şi cu iubirea de fraţi, fără să judecăm (R. 14, 3; Col. 2, 16), fără să clevetim, fără să ne mîncăm unul pe altul (Gal. 5, 15). Podoaba creştinului adevărat este „omul lăuntric, blînd şi liniştit, care este de mare preţ înaintea lui Dumnezeu" (I P. 3, 3—4). Aşa ne îndeamnă şi Sf. Vasile cel Mare: „atunci cînd posteşti nu-ţi ascunde faţa, ci arată-te ceea ce eşti. Nu lua înfăţişare tristă, căutînd să fii slăvit de oameni că pari înfrînat".

În cuvinte de o mare actualitate, rămase clasice, proorocul Isaia dezvăluie dimensiunea socială a postului adevărat şi bineplăcut Domnului: „Da, în zi de post, voi vă vedeţi de treburile voastre şi asupriţi pe toţi lucrătorii voştri. Voi postiţi ca să vă certaţi şi să vă sfădiţi şi să bateţi furioşi cu pumnul; nu postiţi cum se cuvine zilei aceleia... Nu ştiţi voi postul care îmi place? *Rupeţi lanţurile nedreptăţii, dezlegaţi legăturile jugului, daţi drumul celor asupriţi şi sfărîmaţi jugul lor. Împarte pîinea ta cu cel flămînd, adăposteşte în casă pe cel sărman, pe cel gol îmbracă-l şi nu te ascunde de cel de-un neam cu tine"* (Isaia 58,

(Continuare în pag. a 4-a)

Drd. *Eugen Moraru*

ŞTIRI — INFORMAŢII — ŞTIRI — INFORMAŢII — ŞTIRI — INFORMAŢII

SINOD MITROPOLITAN

Luni, 30 ianuarie 1984, p. m., la Centrul mitropolitan din Sibiu a avut loc o consfătuire a ierarhilor din Mitropolia Ardealului, la care au luat parte: Î. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului, Î. P. S. Arhiepiscop Teofil al Vadului, Feleacului şi Clujului, P. S. Episcop Emilian al Alba Iuliei, P. S. Episcop Vasile al Oradiei, P. S. Lucian Făgărăşanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Sibiului şi P. S. Iustinian Maramureşanul, Episcop-vicar al Arhiepiscopiei Vadului, Feleacului şi Clujului.

Condusă de Î. P. S. Mitropolit Antonie, consfătuirea a avut pe ordinea de zi: Probleme legate de disciplina clerului; activitatea predicatorială; probleme de Patrimoniu cultural naţional; acordări de ranguri onorifice; diverse.

La fiecare punct de pe ordinea de zi au luat cuvîntul ierarhii participanţi, efectuîndu-se un fructuos schimb de opinii şi luîndu-se unele hotărîri privitoare la viaţa bisericească din eparhiile aparţinătoare Mitropoliei Ardealului.

SIBIU

● Marţi, 7 februarie 1984, Î. P. S. Mitropolit Antonie al Ardealului a susţinut în aula Institutului Teologic Universitar din Sibiu, prezenţi fiind studenţii teologi, corpul profesoral, permanenţa Consiliului arhiepiscopesc Sibiu şi alţi angajaţi de la Centrul mitropolitan Sibiu, preoţi etc., conferinţa intitulată: *„Vocaţie şi misiune în vremea noastră"*.

Bogat documentată şi cu însufleţire expusă, conferinţa s-a adresat actualilor şi viitorilor preoţi, aducîndu-le în atenţie căi şi compartimente „în care preotul este chemat să-şi desfăşoare influenţa binefăcătoare", punîndu-şi în valoare chemarea sacerdotală. S-a subliniat marea răspundere pentru cei ce îmbrăţişează şi cei ce se formează întru preoţie.

Valeriu Anania, **Rotonda plopilor aprinşi,**

EDITURA CARTEA ROMÂNEASCĂ, BUCUREŞTI, 1983, 262 p.

Cînd, în februarie 1980, Valeriu Anania (pe nume şi Prea Cuviosul Arhimandrit Bartolomeu V. Anania, director al Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române, atunci) a scris, în revista „Luceafărul", minunata evocare *L-am cunoscut pe Tudor Arghezi — „Amintiri la statura ceasului de acum"*, dezvăluia posibilităţi certe de memorialist literar. Avea în urma sa o întinsă şi roditoare activitate de scriitor — un scriitor literar de talent şi multilateral: poet (cu volumele de poezii *Geneze, File de acatist, Istorii agrippine, Anamneze* — sub tipar), romancier (romanul *Străinii din Kipukua*), dramaturg (piesele de teatru *Mioriţa, Meşterul Manole, Du-te vreme, vino vreme, Steaua zimbrului, Greul pămîntului*, retipărite în două volume, sub titlul ultimei, cu specificarea „o pentalogie a mitului românesc", distinse cu premiul întîi, pentru dramaturgie, al Uniunii Scriitorilor din Republica Socialistă România, în decembrie 1983).

Cartea nouă, *Rotonda plopilor aprinşi*, adevereşte din plin şi pe scriitorul memorialist de excepţie. Dar şi în ea, să spunem de la început, predomină poetul, prezent în orice text al lui Valeriu Anania (chiar şi în cele sadea teologice), poetul, salutat elogios, ca pe o „efigie de aur", de competentul Tudor Arghezi, de la prima piesă, *Mioriţa*, subintitulată „poem dramatic" (toate piesele sale sînt în versuri).

În consecinţă, printr-o imagine poetică personală, autorul îşi motivează evocările sale literare şi titlul cărţii: „Mi s-a dat mai întîi bucuria de a avea prieteni literari mult mai în vîrstă decît mine şi apoi tristeţea de a fi rămas prea devreme singur. Singurătatea mea este aceea a luminişului străjuit de lugere înalte, opt şi mai multe de opt, cu frunze veşnic foşnitoare. Cînd jos la mine e noapte, vîrfurile ard împrejur şi freamătă, într-un amurg prelung, sub lună plină şi, uneori, în aurorele polare... Amintirea e rugul cel nemistuit al omului răzleţ" *(Cuvînt înainte)*.

În *Rotonda plopilor aprinşi*, pe lîngă evocarea despre Tudor Arghezi, Valeriu Anania a istorisit, tot în acest fel, amintiri şi împrejurări literare despre alţi scriitori pe care i-a cunoscut şi a avut relaţii cu ei: Gala Galaction, Anton Holban, Victor Papilian, Lucian Blaga, Ion Luca, Marin Preda, Vasile Voiculescu. La fiecare a adus date şi informaţii biografice-literare şi referiri umane-sufleteşti, inedite şi preţioase.

Mai mult a stăruit asupra lui Tudor Arghezi (un sfert de carte, p. 7—82), pe care l-a cunoscut mai intim, bucurîndu-se de simpatia şi bunăvoinţa marelui poet.

Pe Gala Galaction l-a înţeles, l-a cuprins şi-l prezintă într-o excelentă metaforă poetică: „Sufletul lui Gala Galaction era un roi de fluturi scînteietori, născuţi noaptea dintr-o flacără înaltă şi rotiţi apoi, pînă la mistuire şi regenerare, în jurul stîlpului de foc". Şi mai concret: „Galaction nu putea fi cunoscut, ci numai ghicit şi numai atît cît îţi îngăduia statura lui de faun creştinat, îmbrăcat călugăreşte în potcap cu streaşină, dulamă încătărămată şi rasă de şiac, de sub care clămpăneau, în mers, cizmele subţiri, ca două donicioare de păcură" (p. 83). Scrie şi despre prietenia, de o viaţă întreagă, dintre Galaction şi Arghezi, despre „Moş Gala" preotul şi profesorul de teologie, „vestit nu numai prin farmecul prelegerilor, ci şi prin bunătatea examinatorului" (a relatat şi detalii de divertisment anecdotic...).

Pe romancierul Anton Holban l-a avut profesor la Seminarul Central din Bucureşti şi, suplimentar în afara lecţiilor, l-a iniţiat în muzica simfonică.

Cu Victor Papilian — medic, profesor universitar, nuvelist, dramaturg, romancier, director la Teatrul Naţional şi Operă — s-a întîlnit şi s-au cunoscut la Sibiu şi Cluj, în anii 1944—1946, cînd V. Anania urmase Facultatea de Medicină.

Tot la Sibiu şi Cluj l-a văzut şi pe Lucian Blaga. A avut cu el cîteva convorbiri.

Ion Luca a fost teolog (doctor), preot şi autor al mai multor piese de teatru *(Năframa iubitei, Amon-Ra, Salba reginei, Icarii de pe Argeş, Javra pămîntului, Femeia, fiica bărbatului, Rachieriţa, Morişca, Alb şi negru* ş. a.). A avut cu el numeroase relaţii şi amintiri.

Pe Marin Preda l-a cunoscut la Editura Cartea Românească, unde scriitorul era director. Relatează amănuntul mai puţin cunoscut că pe autorul *Moromeţilor* l-a preocupat Sfîntul Apostol Pavel şi Epistolele pauline. I-a solicitat cărţi şi ajutor pentru a le înţelege (p. 230—231).

Deosebit de preţioase amintirile, informaţiile şi referirile despre medicul poet, autor de piese şi scriitor de proză, Vasile Voiculescu — îndeosebi cele din anii crepusculului, perioada *isihastică*. „...Trăia simplu, foarte simplu, în casa lui din care îşi păstrase o singură odaie, înghesuit între cărţi, multe şi foarte felurite... Nu era în stare să supere pe nimeni. Nu l-am auzit niciodată vorbindu-l pe cineva de rău, clevetind, insinuînd. Sufletul său avea o bunătate atotcuprinzătoare... Rar am întîlnit o inimă atît de castă" (p. 241—242).

În evocările sale, V. Anania s-a referit şi la Sibiu, la *Cercul literar* sibian şi la *Revista Cercului literar*. S-a referit la protopopul din Cluj Florea Mureşan, „bun, blajin şi harnic, foarte instruit şi cult", autor de cărţi şi prieten scriitorilor. S-a referit la preoteasa Eugenia Mureşan, scriitoare şi ea. În casa lor i-a cunoscut pe Blaga şi Ion Luca. Îi pomeneşte pe Nicolae Colan (în 1945—46 episcop al Clujului) şi pe scriitorul preot Ion Agârbiceanu.

Rotonda plopilor aprinşi a lui Valeriu Anania este o carte scrisă cu evident talent literar, instructivă şi utilă istoric-literar.

Pr. *Gh. Cunescu*

Gînduri despre post

(Continuare din pag. a 3-a)

3—7). Practicînd un astfel de post, viaţa omului credincios se umple de binecuvîntarea lui Dumnezeu: „atunci Domnul te va auzi, lumina ta va răsări ca zorile şi tămăduirea ta se va grăbi... şi vei fi ca o grădină adăpată, ca un izvor de apă vie care nu va seca niciodată" (Isaia 58, 8—11).

Cuvine-se deci să împlinim în această vreme *postul cel adevărat* şi, cu lacrimile pocăinţei, cu neîncetată rugăciune, cu adîncă smerenie, cu toată fapta cea bună, să ne curăţim simţirile ca să vedem pe Hristos care prin cruce, răbdînd patimă, cu moartea pe moarte a călcat şi a dat lumii viaţă şi înviere. În El şi prin El noi am primit puterea să fim „fii ai zilei şi ai luminii" (Ef. 5, 8; I Tes. 5, 8). Să lepădăm lucrurile întunericului şi să ne îmbrăcăm cu lumina alesei vieţuiri, umblînd cuviincios, aşa cum îi stă bine creştinului adevărat, nu în ospeţe şi în beţii, nu în fapte de ruşine şi în desfrînări, nu în ceartă şi în pizmă (R. 13, 12—13), ci lucrînd virtutea, alipindu-ne de bine cu dragoste nefăţarnică (R. 12, 9), urmînd cele ale păcii şi ale zidirii unuia de către altul (R. 14, 19; Ef. 4, 29).

Semnalăm... Semnalăm...

● *Ioana Postelnicu, autoarea, printre multe altele, a celor două cărţi ale literaturii noastre actuale:* Plecarea Vlaşinilor *şi* Întoarcerea Vlaşinilor *se confesează într-un interviu acordat lui Boris Buzilă: „Eroii cărţilor noastre trebuie să prefigureze tipul uman spre care năzuim" (România Liberă din 6 februarie 1984, p. 2).*

● *Ion Lăncrănjan a mai scris o carte: VOCAŢIA CONSTRUCTIVĂ (Cartea Românească, Bucureşti, 1983, 286 p.). Semnalăm mai ales capitolul intitulat „Răstălmăcire după răstălmăcire", unde răspunde unor cititori incorecţi ai cărţii sale,* Cuvînt despre Transilvania. *Se înţelege de la sine că cititorii în cauză nu sînt nici din Transilvania, nici din România. Replica lui Lancrănjan e magistrală.*

● *Preotul Ionel I. Bîsceanu din Deduleşti—Buzău a publicat la editura „Litera", Bucureşti, 1983, 86 p.) o prea frumoasă carte care ne aminteşte de Alecu Russo şi de Ion Creangă, intitulată LEGENDE ŞI POVEŞTI DEDULEŞTENE. Puţini autori mai scot astăzi de sub negura uitării asemenea întîmplări adevărate, cît colorate prin repovestire — din lumea satelor noastre. E bine cînd se mai găsesc asemenea oameni de inimă şi de condei, ca Ionel I. Bîsceanu, care salvează de la moarte sigură locuri, fapte din trecut şi existenţe pitoreşti caracteristice satului românesc, despre care tot mai mult zicem: „De odinioară!"*

● *Părintele Dr. Daniel Gelsi, profesor la* Anselmianum *în Roma ,publică în „Communautés et Liturgies" (nr. 2, 1983, p. 105—113) un interesant studiu intitulat* „Direction spirituelle et célébration liturgique dans L'Office des Confessants". *Se ocupă mai ales de practica spovedaniei în ortodoxie şi, ca unul care cunoaşte bine ţara noastră şi rosteşte românеşte, face multe referiri la obiceiurile şi tradiţiile din Biserica Ortodoxă Română (ex. p. 108) şi în special din Transilvania (ex. p. III). Ne bucură.*

● *Foarte competente „OPINII ASUPRA DOCUMENTULUI «BOTEZ, EUHARISTIE, SLUJIRE»" publică Anca Manolache în rev. „Mitropolia Banatului" (nr. 5—6, 1983, p. 294—317). Este adevărat că în englezeşte termenul e MINISTRY şi în franţuzeşte MINISTERE, şi că traducerea exactă e „slujire", dar e mai exactă traducerea cu „Preoţie", întrucît e vorba de una din cele 7 taine, nu de slujirea în general.*

● *Corneliu Vadim Tudor scriind despre ÎNVĂŢĂMÎNTUL LA ROMÂNI face referiri bine selecţionate la Niceta de Remesiana, la Şcoala de la Cenad, la cea din Şcheii Braşovului, la Varlaam, Dosoftei, Veniamin Costachi, Amfilochie Hotiniul, Gavriil Bănulescu Bodoni ş. a. Un studiu bine informat (Săptămîna, 6, 1984).*

● *HONESTE VIVERE, încă o povestire de Mihai Vlasie care îşi face loc în literatură, încet dar bine (Săptămîna, 6, 1984, p. 10).*

● *Ultimul serial din* TRIUNGHIUL BERMUDELOR *a apărut în revista* Tomis *(nr. 1, 1984, p. 16). Relatează întîmplări mai mult decît ciudate, în care sînt implicaţi extratereştri ajunşi la performanţe tehnice neverosimile. Şi nu se pune nici măcar un semnul mirării! De îndoieli nici vorbă.*

● *Se recomandă de la sine un studiu semnat de Paul Grigoriu în „Revista muzeelor şi monumentelor" (6/1983, p. 61—70), cu titlul: MANUALELE DE ISTORIE DIN SECOLUL AL XIX-LEA — VERIDICE MĂRTURII ALE LUPTEI ROMÂNILOR PENTRU LIBERTATE ŞI UNITATE NAŢIONALĂ. La loc de frunte se situează transilvănenii Aaron Florian şi August Treboniu Laurian, urmat de V. Goldiş şi de alţii.*

● *Părintele Dumitru Popescu, director de studii la Conferinţa Bisericilor Europene, Geneva, a organizat la Goslar, în R.F.G., un colocviu cu tema „Puterea reconciliatoare a Sfintei Treimi în viaţa Bisericii şi în lume". Printre participanţi au fost şi nume ilustre ca Jürgen Moltmann. Rezultalele colocviuului au apărut într-o carte intitulată LA PUISSANCE RECONCILIATRICE DE LA TRINITÉ, Geneva, 1983, 129 p. Părintele Dumitru Popescu îşi demonstrează calităţile de bun organizator şi la nivel european după ce le-a exersat ca director de seminar şi rector al Institutului Teologic din Bucureşti.*

● *La Editura Institutului Biblic şi de Misiune a Bisericii Ortodoxe Române, a apărut STUDIUL NOULUI TESTAMENT, ed. III-a, pentru Institutele Teologice (Bucureşti, 1984, 326 p.). Este reeditarea vechiului manual alcătuit de Diac. Nicolae I. Nicolaescu, Pr. Grigorie Marcu, Pr. Sofron Vlad şi Pr. Liviu G. Munteanu. A apărut în condiţii grafice excelente şi tot atît de excelent va fi şi serviciul pe care îl va face studenţilor teologi.*

● *În colecţia „Părinţi şi scriitori bisericeşti", a apărut AMBIGUA, de Sfîntul Maxim Mărturisitorul, în traducerea, cu introducerea şi notele Părintelui Prof. Dumitru Stăniloae (Editura Institutului Biblic, Bucureşti, 1983, 372 p.). O operă în acelaşi timp de erudiţie şi de folos sufletesc.*

ANTONIE P.

● *În Editura Minerva a apărut cartea lui Petru Caraman, „Colindatul la români, slavi şi la alte popoare" — Studiu de folclor comparat, 635 de pagini. Este vorba în fapt de teza de doctorat în etnografie a profesorului ieşan P. Caraman (1898—1980), tipărită pentru prima dată, în urmă cu 50 de ani, în limba poloneză, la Cracovia. Aşa cum se prezintă azi, cartea este sensibil lărgită faţă de versiunea poloneză.*

Din introducerea semnată de Ovidiu Bîrlea aflăm că P. Caraman a alcătuit pe această temă o a doua carte, cu mult mai extinsă (900 p.), dar care a rămas deocamdată în manuscris. Ea se intitulează „Descolindatul" şi prezintă tocmai reversul colindatului, adică atitudinea colindătorilor faţă de gazdele hapsîne care refuzau să-i primească.

Pe bună dreptate, cartea pe care o semnalăm este apreciată ca „cea mai de seamă contribuţie românească la bibliografia folclorică a deceniului 1930—1940".

● *„99 personalităţi ale lumii antice" — astfel se intitulează interesanta carte apărută recent în editura Albatros, sub semnătura Iohannei şi a lui Nicolae Şarambei.*

Între cele aproape 100 de personalităţi ale antichităţii întîlnim şi numele lui Saul, David, Solomon, Simon Macabeul şi Irod cel Mare. Sînt bineconturate, de asemenea, personalităţi ca ale lui Burebista şi Decebal.

Lectura cărţii este deosebit de instructivă mai ales pentru cititorul tînăr, care are prilejul de a cunoaşte nu numai datele biografice ale unei anumite personalităţi dar şi contextul istoric în care a trăit acea personalitate.

D. A.

ARTICOLELE ŞI CORESPONDENŢA se adresează REDACŢIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACŢIE: Dr. *Antonie Plămădeală*, Mitropolitul Ardealului — preşedinte; *Lucian Făgărăşanul*, Episcop-vicar — vicepreşedinte; Pr. prof. Dr. *Dumitru Abrudan* — redactor responsabil; Prof. Dr. *Aurel Jivi* — redactor adjunct; Arhid. *Gheorghe Papuc*, Pr. prof. Dr. *Mircea Păcurariu* — membri; tehnoredactor: Diac. *Ezechil Oancea*; corector: Pr. *Vartolomeu Constantinescu*.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136 - 137 — telex: 11226, Bucureşti, str. 13 Decembrie nr. 3.

ABONAMENTUL pe un an: 100 lei. Cont nr. 45.10.4.09.2 Taxa poştală plătită în numerar Tiparul Tipografiei Eparhiale, Sibiu | 44.206 |